

Társy József

Összefoglaló a ROP 3.4.1. projektről

2007. december 31-ével lezárult a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kereskedelmi és Iparkamara által vezetett Észak-magyarországi Regionális Konzorcium ROP 3.4.1. projektje.

A program régiós eredményei imponálóak, hiszen a meghatározott mutatószámokban jelentős túlteljesítést lehet regisztrálni. Az alábbiakban összegezzük a két és fél éves „futamidő” törekvéseit, továbbá a fontosabb szakaszok összegzését.

A projekt indítása, a konzorcium kialakításának szempontjai

A projekt indítását megelőzően részletesen áttekintettük a régió helyzetét, és elemeztük azokat a folyamatokat, amelyek társadalmi-gazdasági téren alapvetően befolyásolták a szakképzés keresleti és kínálati viszonyait.

A történések – az egyes megyékben ugyan eltérő módon – de döntően negatív befolyást gyakoroltak a demográfiai helyzetre, az iskolázottságra, valamint a munkaerőpiaci folyamatokra.

Egy-egy gazdasági ág felszámolásával (pl. bányászat, kohászat) egyidejűleg megszűnt, illetve visszafejlődött a képzés, helyette azonban nem sikerült a valós igényeknek megfelelő, vagy azt pozitívan befolyásoló szakmai képzéseket indítani. A szakképzés terén tapasztalható kínálati helyzetet az ellentmondásosság jellemezte, mert az intézményi háttér oktatási struktúrája lassabban változtatta a kívánatosnál, továbbá nem, vagy csak részben tartott lépést a munka világának szakember szükségleti igényeivel.

Az Észak-magyarországi régió- és ezen belül a kistérségek többségének - humán fejlettségi indexe aggasztóan alacsony, továbbá kedvezőtlenül alakult a tanulási hajlandóság is.

A fentiekben igen vázlatosan bemutatottak alapján, egyértelmű volt a projekthez történő kapcsolódás. Első körben a három megyében működő kereskedelmi és iparkamarák képviselői találkoztak, amely megbeszélésen döntés született a projekt elkészítéséről, valamint az ezzel összefüggő feladatok megvalósításáról. A későbbiekben ezeket részletesen is bemutatjuk.

Alapvető kérdésnek tartottuk a konzorcium szereplőinek meghatározását, amelyben döntőnek tekintettük azt a reprezentációt, amely a program célkitűzéseit vélhetően a leghatékonyabban képes támogatni.

A projekt célkitűzéseiben megjelent a megfelelő szakmai ismeretekkel rendelkező munkaerő biztosítása a szakemberhiánnyal küzdő kulcságazatokban (gépipar, környezetipar), a turisztikai vállalkozások sikeres működésének elősegítése, a rugalmas reagálás a munkarőpiaci keresletre, a hiányzó képzési programok biztosítása, továbbá a foglalkoztatásban, a szakképzésben és a vállalkozásfejlesztésben érintett szereplők közötti kapcsolat erősítési szándéka. Mindemellett hangsúlyosan vettük figyelembe az esélyegyenlőség kérdését is.

Ezek alapján a konzorcium domináns magját a három megye kereskedelmi és iparkamarája, és három munkaügyi központja alkotta.

A széleskörű társadalmi bázis biztosítása érdekében az Ipartestületek Borsod Megyei Szövetsége, továbbá az Észak-magyarországi munkaadói és Gazdasági Közösség is teljes jogú konzorciumi tagként kapott meghívást a munkaszervezetbe.

Kinyilvánított szándékaink szerint egyrészt a legszélesebb adatbázisra kívántunk támaszkodni, másrészt a nyilvánosság legteljesebb biztosítását tartottuk szükségesnek az egyes szereplők autonóm lehetőségeinek felhasználása révén.

Indokolt megemlíteni, hogy az előkészítő tárgyalások során, a konzorciumban végül is szerepet vállaló szervezetek komoly kooperációs szándékról tettek tanúbizonyságot.

Végezetül szempontként került figyelembe vételre, hogy a konzorcium leendő tagjai megfelelő társadalmi elfogadottsággal rendelkezzenek szakmai - szervezeti téren egyaránt.

A konzorciumi együttműködés, a hálózati munka tapasztalatai

A projekterőforrások során egyértelmű vezérlőelvnek tekintettük, hogy a szükséges döntések konszenzusos alapon születessenek meg.

Ehhez illeszkedően került meghatározásra, hogy a konzorcium vezetője a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kereskedelmi és Iparkamara legyen, amely szervezet értelemszerűen adja a konzorcium vezetőjét (projektmenedzser) is.

A feladatok lebontása kapcsán a mutatószámok tekintetében a három megyében élő lakosság számát vettük alapul, ezért a mértékek Borsod-Abaúj-Zemplén megye esetében 50%-ot, Heves megye tekintetében 30%-ot, míg Nógrád megye viszonylatában 20%-ot jelentettek.

Egyetértés alakult ki abban is, hogy a konzorciumi üléseket döntően Heves megyében rendezzük meg, melyet a rendezett közlekedési feltételek (megközelíthetőség, időtényező stb.) indokoltak.

A konzorcium működése a program során tudatosan tervezett, fegyelmezett, következetes, és példamutatóan eredményes volt.

Az információkérést és átadást – tehát az információáramlást – kardinális ügynek tekintettük, ezért a projekt során ennek gyorsaságára és naprakészségére külön hangsúlyt fektettünk.

Az összes „bevethető” rendszer segítségével (elektronikus, távközléses, személyes) mindvégig biztosítottuk az információcserét, és eredményesen teljesítettük a konzorciumi tagok tájékoztatását. Az aktuális feladatok által vezérelve rendszeresen tartottunk konzorciumi üléseket, amelyeken részletesen áttekintettük a már elvégzett tevékenységek eredményeit, valamint a soron következő aktivitások teljesítésével összefüggő kérdéseket.

Rögzített időpontok kerültek meghatározásra a havi, és a negyedéves pénzügyi illetve szakmai jelentése, továbbá elszámolásainak határidőre történő érdekében, amely időpontokat a projekt során be is tartottuk.

A konzorciumi álláspontunk szerint igen eredményes munkáját nagyban elősegítette, hogy a „futamidő” alatt lényegében nem változott a humán-infrastruktúra, tehát a kulcsszereplők személye kezdettől a befejezésig állandó volt. A projektmenedzsment tehát döntő stabilitást mutatott. Munkamódszer tekintetében a partnerség, egymás elismerése, segítése és támogatása volt az elhatározott szándék, illetve a realizált folyamat. A hálózati munka során korrekt és feszes együttműködés alakult ki a Magyar Kereskedelmi és Iparkamarával, amelynek minőségét is jó színvonalúnak tartjuk.

A 2. komponens révén indokolt megemlíteni, hogy a VÁTI Kht. tekintetében voltak olyan kooperációs zavarok, amelyek a konzorcium feladatvégzését nem támogatták.

A Program Tanácsadó Testület (PTT), valamint az Intézkedés Koordináló Bizottság (IKB) ülései rendszeresek voltak, azokon a projektmenedzser kivétel nélkül részt vett.

Az Észak-magyarországi Regionális Konzorcium a tervezési időszakban kialakított feladattervét maradéktalanul teljesítette, azonban az ütemterv tekintetében – önhibáján kívül – már csúszások jelentkeztek.

A projekt tényleges megkezdése már eleve késedelmet szenvedett, de emellett több aktivitást is kényszerű időeltolódással tudtunk realizálni.

A projektmenedzsment minden rendelkezésre álló eszköz igénybevételével hidalta át a nehézségeket, ami komoly próbatételt jelentett.

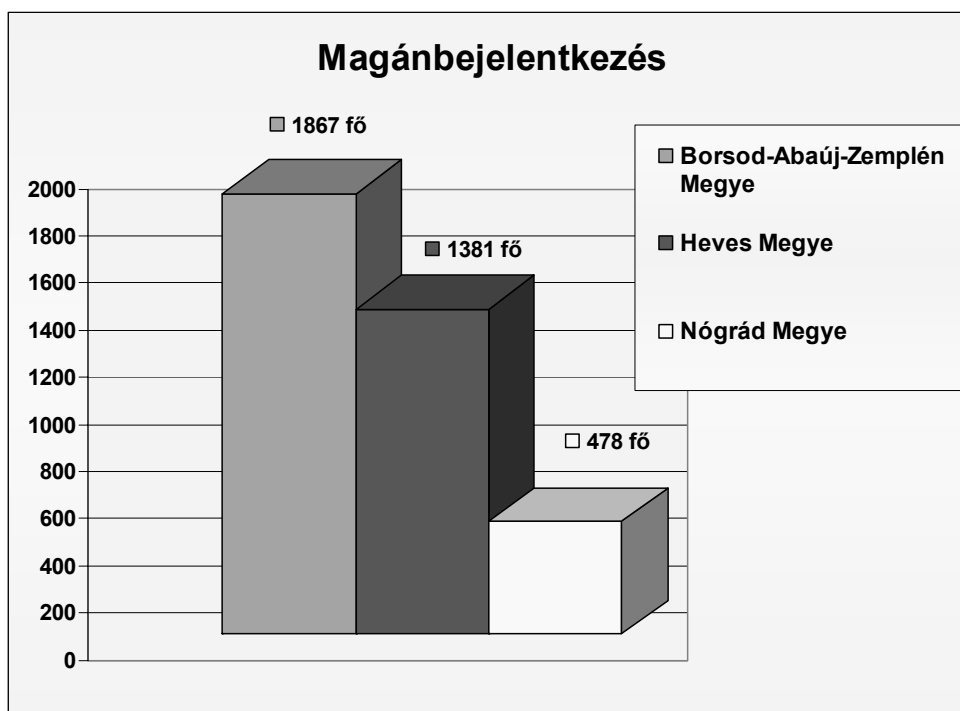
A megvalósítás regionális eredményei, és hatása a régióban

A projekt tartalmának megfogalmazása során az alábbi feladatok és tevékenységek kerültek rögzítésre:

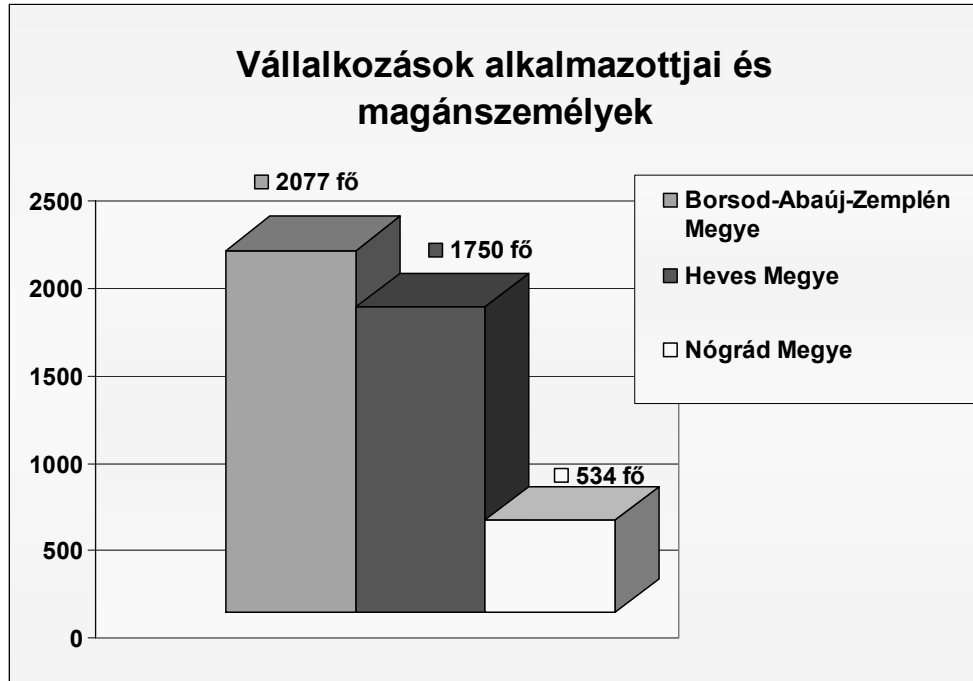
- Felmérések lebonyolítása (munkaerő-piaci igények, képzési kínálat) két alkalommal, 300 felnőttképzési intézmény és 600 vállalkozás bevonásával
- Regionális képzési lista összeállítása a felmérési eredmények alapján, azok folyamatos frissítése, továbbá tájékoztatás a partnerek felé
- Az igények és a képzési kínálat nyomon követése, különös tekintettel a kis- és középvállalkozásokra
- Kommunikáció a cégek/vállalkozások/vállalatok, a képző intézmények és a célcsoport felé
- Új, hiányzó tananyagok kifejlesztése, és pilot-kurzusok lebonyolítása
- Monitoring
- A kiemelt indikátorok teljesítése
1500 fő dokumentált bejelentkezése a rendszerbe
- Mesterképzés

Általánosan elmondható, hogy az Észak-magyarországi Regionális Konzorcium a projektben vállalt feladatait eredményesen, és jóval a hivatalos program befejezése előtt teljesítette.

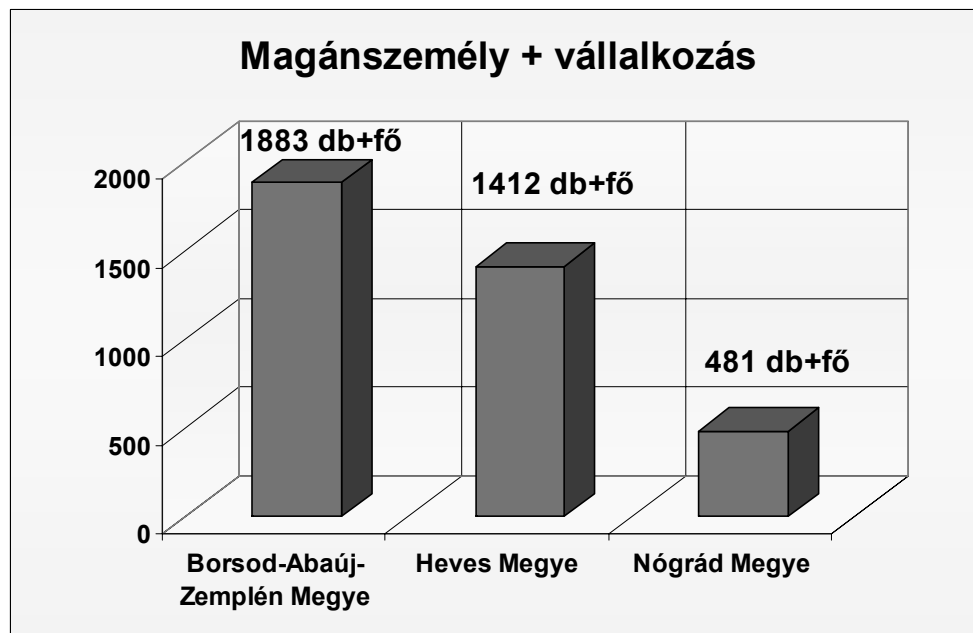
A konkrét képzések megszervezése és lebonyolítása előtt a folyamat egyik döntő indikátorának a támogatási rendszerbe történő jelentkezés tekinthető.

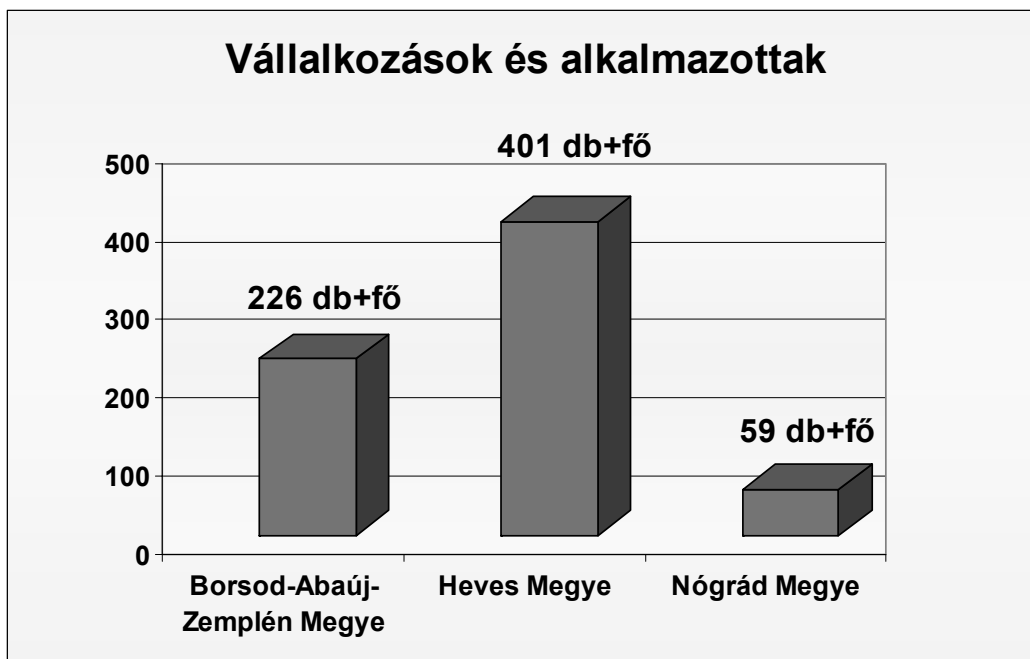
1. ábra: Magánbejelentkezések a rendszerbe. Konzorcium összesen: 3786 fő

2. ábra: Vállalkozások alkalmazottjai és magánszemélyek bejelentkezése a rendszerbe.
Konzorcium összesen: 4361 fő

3. ábra: Magánszemély + vállalkozás bejelentkezések a rendszerbe.
Konzorcium összesen: 3776 db + fő

4.ábra: Vállalkozások és alkalmazottak bejelentkezése a rendszerbe.
Konzorcium összesen: 686 db + fő

A bemutatott néhány jellemző összefoglalásához elmondható, hogy a konzorcium a tervezés során helyesen mérte fel az egyes megyék ilyen irányú teljesítő képességét, tehát az 50, 30, 20%-os indikátor megosztás reálisnak bizonyult.

Érdekesség, hogy az egyik legfontosabb mutató tekintetében (bejelentkezés) a csúcspont ugyanarra az időszakra, 2006. november hónapra esik.

Mindemellett külön is indokolt kiemelni a hiányzó képzésekhez kapcsolódó tananyagfejlesztési, továbbá pilot-képzés szervezési tevékenységet.

Az Észak-magyarországi régió – az előzetes igényeket realizálva – hat tananyag kifejlesztését koordinálta a projektidőszakban.

Új tananyagaink az alábbiak voltak:

- Sodronygyártó (Borsod-Abaúj-Zemplén megye)
- Hibakereső technikus (Borsod-Abaúj-Zemplén megye)
- Javító műszerész (Borsod-Abaúj-Zemplén megye)
- Szervokormány összeszerelő (Heves megye)
- Fogadó (Heves megye)
- Sebességváltómű összeszerelő (Heves megye)

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyéhez kapcsolódó fejlesztési munkát a Budapesti Műszaki Egyetem, míg a Heves megyei tananyagfejlesztést a Bornemissza Gergely Szakképző Iskola végezte el. A tananyagok mindegyike FAT programakkreditációval rendelkezik.

A VÁTI Kht. által támasztott akadályok miatti komoly időbeli csúszás keletkezett, ezért tényleges tanfolyamindításra a sodronygyártó, a fogadó, valamint a sebességváltómű összeszerelő szakképzésekben került sor, a kidolgozást és az akkreditációt is ellátó két intézmény szervezésében.

A régió a projekt kivitelezése során komoly eredményeket ért el. A kezdetben inkább visszafogott jelentkezések száma igen dinamikus módon kezdett nőni, ami a jelentős érdeklődésre figyelmeztet. Az egész folyamat olyannyira felgyorsult, hogy a rendelkezésre álló források pillanatok alatt leköttésre és felhasználásra kerültek. A két statisztikai régió közül Észak-magyarország másodikként merítette ki finanszírozási keretét, jóval a meghatározott projektidőszak vége előtt.

A későbbiekben egy forrásfeltöltés után ismét megnyitott „pályázati ablak” már három napot követően bezáródott, hiszen a kiegészített keret is elfogyott.

Az indikátorok jelentős túlteljesítése azt bizonyítja, hogy a három megye cégei, vállalkozásai és munkavállalói felismerték a projektben rejlő lehetőségeket.

A kurzusok révén felhalmozott tudástöbblet hozzájárult a foglalkoztatás emeléséhez, továbbá a versenyképesség növeléséhez.

Az új ismeretek segítették a munkakultúra javulását is. Gondot fordítottunk az esélyegyenlőségi szempontok érvényesítésére a bejelentkezések ilyen irányú katalizálásával.

A program további pozitívumai közé tartozik, hogy a felnőttképzési intézmények, a cégek továbbá a munkavállalók elsajátítván a részvételi szabályokat, döntően formai hibák nélkül teljesítették a különböző aktivitási elemeket.

Egyértelmű siker az is, hogy bár a régióban mért tanulási hajlandóság alacsony szintű, a projekthez ennek ellenére igen sokan kapcsolódtak. A források említett idő előtti kimerülését követően sem csökkent a jelentkezési kedv. A potenciális hallgatók nehezen fogadták el, hogy már nincs lehetőségük a kurzusok teljesítésére.

A munkaerő képzettségi szintjének növelésével nemcsak a képzésben résztvevők munkaerőpiaci pozíciója javult, hanem emelkedett a munkavállaló, és a cég/vállalat/vállalkozás jövedelemtermelő képessége, másrészt nőtt a vidéki lakosság igény szintje, amely a szolgáltatások továbbá a termékek iránti keresetnövekedésre is hatással volt. Mindezek az Európai Unió kiegyenlítési és esélyegyenlőségi politikájának egyik fő alapelvét testesítik meg.

A megvalósítás során proaktív kommunikációs gyakorlatot folytattunk, különválasztva a belső- és külső kommunikációt, valamint széles körben alkalmazva a különböző kommunikációs csatornák speciális lehetőségeit.

A különböző akciókat időben egyeztetetten hajtottuk végre, felhasználva az egyes megyék eltérő helyzetéből fakadó sajátosságokat.

A megtervezett kommunikációs háló valamennyi komponensét használtuk a projektidőszakban.

A felmérés régiós eredményeinek összefoglaló elemzése

A program indításának időszakában a konzorciumot alkotó szervezetek meglévő adatbázisaikra, valamint azok elemzéseire támaszkodva ún. előzetes (0.) témalistát állítottak össze.

Ennek funkciója az volt, hogy motiválja az elsődleges jelentkezéseket. Ezt követően két alkalommal végeztünk célzott felmérést, amelynek célja a konkrét témalista elkészítése, továbbá fejlesztése volt. A mintában szereplő cégek és vállalkozások fontosnak tartották a tudástöbke gyarapítását, ezen belül a kompetencia-alapú képzéseket.

Összességében olyan kurzusokat igényeltek, amelyek rövid ciklusúak (30-120 óra), konkrét gyakorlati ismereteket nyújtanak, lehetőleg a munkaidőn túl kezdődnek, és hetente maximum egy napot vesznek igénybe.

A tanfolyamok lebonyolítását a vállalat/vállalkozás működéséhez igazítva, ezen belül a „hajráidőszakon” kívüli sávban támogatták.

Döntően szakmai továbbképzések szerepeltek az adatlapokon, míg a befejezett OKJ-s képzési igény nem volt jelentős.

Megjegyzendő, hogy a mesterkurzusok – mint egyedüli intézményesítetten szervezett szakmunkás továbbképzés – az előzetesen vártnál nagyobb arányban kaptak megjelölést.

A képzés helyszínéeként általában a saját telephely (alkalmasság esetén), vagy a cég/vállalkozás működési területe (város, község) szerepelt.

Az igényelt tanfolyamok igen széles sávot öleltek fel. Jellemzően nem csak az ún. húzó- és kulcsgazatok jelentek meg, hanem sok speciális ismereteket igénylő képzés is.

Az alábbiakban csoportosítva adjuk közre a jelölt képzéseket, tematikájuk szerint.

- *Vendéglátás – idegenforgalom - turizmus*
- *Logisztika*
- **Feldolgozóipar**
- *Élelmiszeripar*
- *Könnyűipar*
- **Szolgáltatások**
- *Egészségügy*
- *Informatika (szoftver)*
- *Kereskedelem – marketing – üzleti adminisztráció*
- *Közgazdaság*
- *Művészet, közművelődés, kommunikáció*
- *Szakmai idegen nyelv*
- *Szociális szolgáltatások*
- *Ügyvitel*
- *Egyéb szolgáltatások*
- *Környezetvédelem – vízgazdálkodás*
- *Gépészet – gépjármű – finommechanika*
- *Kulturális gazdaság*
- *Építészet – építőipar*
- *Elektrotechnika – elektronika*
- *Járműipar*
- *Faipar*
- *Közlekedés*
- *Vegyipar*
- *Mezőgazdasági feldolgozás – állattenyésztés*

A felnőttképzési intézmények a meglévő oktatásszolgáltatási kínálatuk mellett egyértelműen látnak törést az igények által vezérelt kínálat létrehozásában. A képzési igények felmérése során módszertani szempontból az ún. „ötlépes modell” elveit alkalmaztuk, amely a szondázás megtervezésétől az összegyűjtött adatok értékeléséig, továbbá az adatvédelmi kérdések szabályozásáig fogta át a folyamatot.

A fenntarthatóság lehetőségei

A képzési valamint az önképzési igények felkeltése kapcsán javultak az élethossziglan tanulás esélyei a régióban, hiszen a kurzusokon résztvevők „spontán multiplikatorként” közvetítették egyrészt a lehetőségeket, másrészt a megszerzett ismereteket munkavégzésük során.

Az új elképzelések megjelenésével kialakított képzési struktúra a felnőttképzési intézményekben továbbra is rendelkezésre áll, amely oktatásokhoz már gyakorlati tapasztalatok is csatlakoznak.

A Konzorciumot alkotó szervezetek saját lehetőségeik felhasználásával a projekt lezárása után változatlanul tudnak (és akarnak) támogatást adni, a felnőttképzésbe bekapcsolódni akaróknak. A szervezetek országos hálózata is garancia a fenntarthatóságra. A megyei

kereskedelmi és iparkamarák tagvállalataikon keresztül állandó információkat gyűjthetnek a képzésekről, valamint az igényoldal változásairól.

Ezeket ötvözve más intézmények adatbázisaival (pl. munkaügyi központ) megszervezhető a széleskörű nyomon követhetőség, amelynek része a vállalati elégedettség mérése, továbbá a hatékonyság vizsgálata.

A képzőintézmények tapasztalatainak összegzése, valamint a tanfolyamok résztvevőinek elégedettségi vizsgálata is segítheti a fenntarthatóságot.

A konzorciumi tagok a későbbiekben is működtetni tudják a bejáratott kommunikációs utakat. Az eddigi gyakorlatnak megfelelően állandó információgyűjtés valósulhat meg, melynek révén olyan új képzések generálása válik kivitelezhetővé, amelyek alkalmasak a gazdálkodó szervezetek magasabb szintű igényeinek kielégítésére.

A támogatóként kapcsolódott civil szervezetek, valamint az együttműködő partnerek kooperációja javítja a társadalmi beágyazottságot, a merítési lehetőségeket, és az aktivitást.

A képzések elősegítése érdekében sanszot jelentenek az ún. belső dolgozói képzések, amelyeket a Munkaerőpiaci Alap Szakképzési Alaprész befizetésekből a cégek, vállalkozások részben felhasználhatnak forrásfedezetül.

Az újonnan kifejlesztett (eddig hiányzó) tananyagok felhasználási lehetősége is rendelkezésre áll, a régió két megyéjében (Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves megye).

A viszonylag hosszú futamidő során a kooperációk aktív rendszerré formálódtak, amelyben az egyes szereplők pontosan megértették és alkalmazták a folyamatlemléket (információnyújtás – információszerzés – szükséglet megállapítás – tanfolyamszervezés – beiskolázás - képzés), amelyek - mint automatizmusok – segíthetik a további tudásbővítést.

A mindennapi operatív együttműködés során, a környezetvédelmi szabályozók figyelembevételével érvényesülő környezetvédelmi fenntarthatóság alapjai adottak.

Összegzés

A projekt a hátrányos helyzetben lévő Észak-magyarországi régióban teljesítette az alapvető célkitűzéseket, és lehetőségein belül javította a humán infrastruktúra feltételeit.

Segítette az Európai Unió működési gyakorlatnak megfelelő szervezeti kultúra elterjesztését, amely mindenkor a partnerség elvét tekinti elsődlegesnek.

Módosította a felnőttképzési intézmények kínálatmonopóliumát, melynek alappontját a keresetvezéreltség jelentette.